

Höstraps

Albin Gunnarson, Svensk Raps AB

Återigen har sortprovningsen av höstraps-sorter slagit rekord i Sverige. Under 2010 har totalt 64 sorter provats i 3 olika serier, en ökning med 6 sorter mot 2009. I OS 23 provades 30 linjesorter och i OS 24 provades 34 hybrid sorter varav fyra dvärg-hybrider. I OS 22 provas 9 av de i OS 23 och 24 ingående sorterna på platser främst i det norra odlingsområdet av höstraps. OS 22 är identisk med serien L7 822.

Försöken såddes i huvudskak i mitten till andra halvan av augusti. Sätiderna för försöken har blivit tidigare vilket gynnar försöksresultaten och kvalitén på försöken. I Skåne var hösten 2009 extremt torr. Det medförde dålig uppkomst och att ett försök på Österlen fick strykas. Den efterföljande snörika vintern gjorde att ytterligare ett försök i Skåne fick strykas på grund av skador från snösmältningen.

Vintern blev årets stora påfrestning för rapsförsöken. I vissa försök har enstaka rutor strukits på grund av ojämna vinterskador. Vinterpåverkan har varit störst i Öst- och Västergötland där snön på sina håll täckte rapsen i 3,5 månad. Det långvariga snötäcket på ojälad mark gjorde att kraftigt utvecklade höstrapsbestånd som på sina håll började växa under snön och fick frysskador då plantans övervintringsprodukter förbrukades.

Efter den ovanligt långa vintern fick vi det omvända, en väldigt varm och torr sommar. Torkan kom tidigt, blomningen var torr men torkan var ändå som värst under rapsens matning. Torkan tillsammans med vinterpåfrestningarna gjorde att många fina rapsfält och försök inte alls avkastade vad man förväntat.

Skördenivåerna är runt 10 % lägre än normalt på de flesta platser. De försök som ingår i seriesammanställningarna betecknas

alla som jämna och representativa. Försök med kraftiga vinterskador som orsakat ojämnt försöksresultat och med höga CV-värden ingår inte i seriesammanställningar vad gäller skörd, däremot i vinterhärdighetsgraderingar.

Sortbeskrivningar

Mätare i sortförsöken är Carousel. Carousel kommer att förbli mätare några år till. För att byta mätare och underlätta för den så omfattande sortprovningsen håller en sortblandning på att läggas in i serierna. Sortblandningen har för 2010 bestått av till lika delar Catalina, Vision, Excalibur och PR46W09.

Skillnaden i mognadstid är liten mellan sorterna i försöken. Få sorter är senare än mätaren Carousel, Noblesse är senast med 2 dagar senare mognad än mätaren. Flera andra sorter är 2 till 3 dagar tidigare än Carousel. Tidigast är sorterna Catalina, Alienor, Visby, Technic, Brutus, Excalibur, Arkaso och DK Secure. Troligt är att dessa skillnader är större i praktisk odling.

Stjälkstyrkan är mestadels god men signifikant svagare stjälkstyrka har sorterna Catalina och Hornet. Hybriderna är generellt lite stjälksvagare jämfört med linjesorterna. Särskilt stjälkstyva sorter är linjesorterna Epure, Galileo, Cult, NK Fair och RG2706. De styvaste hybriderna är Compass, SW Ideal och PR45D01. Stjälkstyrka beror också mycket på planttätheten. I praktisk odling kan stjälkstyrkan förbättras genom att så tunt.

Sortmaterialet är längre än mätaren. Särskilt långa sorter är Compass och Hornet men även sorterna från Syngenta Seed som NK Technic, NK Speed och NK Petrol är långa. Kortast är Alienor och de 3 provade dvärghybriderna från Pioneer PR45D01, PR45D05 och PR44D06.

När det gäller övervintring så gäller generellt att hybrid-sorterna har en bättre vinterhärdighet. De sorter med signifikant sämre vinterhärdighet än mätaren är DK Cabernet och Noblesse. Sämre vinterhärdighet finns också i sorterna SW Ibiza och RG 2706. De allra mest vinterhärdiga sorterna är DK Secure och Visby. Generellt så bör oljeväxtodlare i utsatta lägen inte välja sorter med lägre vinterhärdighet än mätaren (85).

Resultat

Utbudet av sorter blir större och större vilket absolut gynnar Sveriges oljeväxtodlare på alla sätt. Det finns dock inga möjligheter att kommentera varje enskild sort. Till detta hänvisas till ”Sortval” utgiven vid SLU.

Däremot finns ett antal sorter som särskilt bör nämnas.

Värt att notera är att i alla områden så ligger omkring 6-7 hybrid-sorter bland de 10 högst avkastande sorterna. MSL-hybriderna håller på att göra comeback efter att Ogura-hybrider legat i topp under flera år. Av de sorter som provats 3 eller flera år ligger hybriderna Excalibur ensam i topp i hela Mellansverige. Bakom Excalibur finns många starka sorter såsom hybriderna NK Technic, Hornet, och linjesorterna Galileo och Cult samt dvärghybriderna PR45D01.

Andra mycket lovande sorter för Mellansverige som provats endast under 2 år är Compass som intar topppositionen i D-området följt av Visby samt linjerna Epure och NK Rapster.

Tabell 1. Höstraps. Områdes avkastning, råfett kg/ha, 2010. Mätare: Carousel

Område	D		E		F		C F	
	Rel. tal	Antal försök	Rel. tal	Antal försök	Råfett	Antal försök	Rel. tal	Antal försök
Carousel	kg/ha 1 400	4	2 090	3			1 720	7
	rel.tal	100	100				100	
ES Alienor	112	2	89	1			102	3
Epure	112	2	105	1			109	3
Sortblandning	110	4	99	3	1 830	3	105	10
Cult	107	2	103	1			105	3
Catalina	105	2	93	1	1 760	3	101	6
Galileo	105	2	100	1			103	3
Alpaga	104	2	94	1			100	3
Iwan	103	2	97	1			100	3
NK Rapster	102	2	106	1			103	3
Vision	101	2	105	1			102	3
NK Fair	100	2	96	1			98	3
Ovation	99	2	101	1			100	3
Ibiza	96	2	89	1			93	3
Beluga	94	2	89	1			92	3
Noblesse	94	2	103	1			98	3
Bizzon	89	2	98	1			93	3
Cabernet	88	2	84	1			87	3
Catana	88	2	99	1			93	3
RG2706	87	2	83	1			86	3
NK Bravour	86	2	95	1			90	3
ES Antonia	85	2	89	1			88	3

Tabell 1. forts. Höstraps. Områdes avkastning, råfett kg/ha, 2010. Mätare: Carousel

Område	D		E		F		C F	
	Rel. tal	Antal försök	Rel. tal	Antal försök	Råfett	Antal försök	Rel. tal	Antal försök
Carousel	kg/ha 1 400	4	2 090	3			1 720	7
	rel.tal 100		100				100	
PR44D06	144	2	112	2			125	4
PR46W20	144	2	108	2			122	4
Compass	142	2	106	2			121	4
Hammer	140	2	106	2			120	4
SW 05070F	138	2	112	2			123	4
Dimension	137	2	109	2			120	4
DK Exquisite	136	2	107	2			119	4
PR45D05	135	2	109	2			120	4
NK Technic	126	2	107	2	1 850	3	112	7
Abakus	126	2	106	2			114	4
SW 05071F	126	2	102	2			112	4
SW 05072F	125	2	97	2			108	4
SW 05060F	124	2	106	2			114	4
MH 06 E4	123	2	96	2			107	4
Turan	123	2	101	2			110	4
Visby	123	2	103	2	1 850	3	110	7
Ideal	123	2	97	2			108	4
Tadeus	122	2	95	2			106	4
Excalibur	121	2	99	2	1 930	3	110	7
PR46W09	121	2	102	2	1 770	3	107	7
NK Petrol	120	2	91	2			103	4
PR46W15	120	2	100	2			108	4
NK Caravel	120	2	100	2			108	4
DK Secure	119	2	95	2	1 670	3	102	7
Arkaso	119	2	91	2			102	4
Brutus	119	2	97	2			106	4
NK Speed	115	2	104	2			108	4
DK Expower	113	2	92	2			100	4
Hycolor	111	2	101	2			105	4
Sortblandning	110	4	99	3	1 830	3	105	10
Status	109	4	97	3	1 640	3	100	10
Hornet	109	2	97	2	2 020	3	109	7
Hybrigold	109	2	84	2			94	4
NK Festivo	107	2	112	1			109	3
PR45D01	101	2	101	2	1 750	3	101	7
Kapti	99	2	91	1			96	3
Jumper	98	2	96	2			97	4
Cash	98	2	93	1			96	3
Heritage	98	2	92	1			96	3
RC6831	97	2	89	1			94	3
RC6827	92	2	92	1			92	3
Chagall	92	2	98	1			95	3
BCSMAOS002	91	2	90	1			91	3
Loveli	83	2	98	1			90	3

Tabell 2. Höstraps. Områdesvis avkastning, råfett kg/ha. Medeltal 2006-2010.

Mätare: Carousel

Område	D		E		F		C-F	
	Rel.tal	Antal försök	Rel.tal	Antal försök	Rel.tal	Antal försök	Rel.tal	Antal försök
Carousel kg/ha	1 820	15	1 780	17	1 490	6	1 650	41
rel.tal	100		100		100		100	
Epure	118	4	105	2			114	6
NK Rapster	113	4	103	2			110	6
Galileo	111	5	105	3			109	8
Cult	111	5	104	3			109	8
Noblesse	109	4	104	2			107	6
Iwan	109	4	97	2			105	6
Catalina	108	6	105	5	120	4	108	15
Vision	107	6	103	5			105	11
Alpaga	104	5	99	3			102	8
ES Alienor	104	4	94	2			100	6
DK Catana	103	4	101	2			102	6
Ovation	103	5	98	3			101	8
NK Fair	102	6	99	5			101	11
NK Bravour	102	6	92	5			96	11
Ibiza	102	4	89	2			97	6
ES Antonia	101	5	96	3			99	8
Bizzon	99	4	100	2			99	6
DK Cabernet	99	4	91	2			95	6
Beluga	96	7	89	6			92	13
RG2706	89	4	89	2			87	6

Hybridsorter

Carousel kg/ha	1 820	15	1 780	17	1 490	6	1 650	41
rel.tal	100		100		100		100	
Compass	123	4	100	3			116	7
Excalibur	116	8	110	10	135	5	116	25
Visby	114	4	106	3			112	10
NK Technic	112	6	101	5			108	15
Hornet	110	7	105	7			111	19
NK Speed	110	6	101	5			108	12
Ideal	109	4	100	3			106	7
PR45D01	107	8	106	10	105	5	107	25
NK Petrol	107	6	99	5			105	12
DK Secure	106	7	98	7	114	4	104	20
Status	105	15	103	17	112	9	104	44
Arkaso	105	4	102	3			105	7
Brutus	104	4	97	3			102	7
PR46W09	102	7	102	7			105	19

Tabell 3. Höstraps. Sortegenskaper 2006-2010

Linjesorter	Mognad tid dagar	Strå längd cm	Stjälk styrka	Övervintring 0-100	Råfett % av t.s
Carousel	345	124	85	85	48,1
Alpaga	1	11	12	80	49,2
Beluga	1	7	11	83	48,4
Bizzon	-1	8	12	85	47,9
Catalina	-3	1	-11	84	48,6
Cult	0	8	14	85	49,4
DK Cabernet	1	5	10	76	48,7
DK Catana	0	5	8	79	49,9
Epure	1	9	15	79	49,6
ES Alienor	-2	-1	3	83	48,1
ES Antonia	1	2	5	83	49,2
Galileo	-1	6	13	85	49,4
Iwan	1	3	9	78	48,1
Ibiza	1	4	6	84	49,1
NK Bravour	-1	5	6	83	49,3
NK Fair	-1	12	13	84	49,3
NK Rapster	0	7	4	85	49,8
Noblesse	2	1	8	77	49,2
Ovation	1	9	12	83	48,6
RG2706	0	13	13	78	48,9
Vision	1	7	12	84	48,5
Hybridsorter					
Carousel	345	124	85	85	48,1
Arkaso	-3	11	1	87	47,2
Brutus	-2	16	0	88	48,3
Compass	0	25	11	87	50,5
DK Secure	-2	1	4	91	46,9
Hornet	0	18	-10	86	47,9
Excalibur	-2	10	-3	87	48,4
Ideal	-1	14	11	85	49,0
NK Petrol	-1	22	3	85	48,0
NK Speed	0	16	1	86	48,2
NK Technic	-2	20	-2	86	47,9
PR45D01	-1	-7	10	86	47,3
PR46W09	0	15	5	81	48,4
Status	-2	15	-7	85	48,1
Visby	-2	14	6	90	48,0